

La cacera i els caçadors

Entre els atractius de Torroella destaca la varietat del seu paisatge que ens dona en un espai relativament reduït, els més violents contrastos, que van de l'extensa i ufanosa plana, de l'horta feconda i esplendent, del riu majestuós, a la melancòlica visió de la muntanya inhòspita i desolada, a les dunes impressionants, a les aspres maresmes estepàries.

Aquesta diversitat de paisatge, facilità que la fauna lliure pròpia del país disposés d'uns vivers ideals, d'una varietat d'ambients propicis per a satisfer les seves necessitats i per a contribuir al seu màxim desenvolupament. Això va fer que, durant molt temps, el nostre terme gaudís d'un prestigi comprensible en la valuació dels paratges rics en caça.

Un petit estudi sobre aquest tema en sembla que pot resultar interessant, en especial per aquell lector que compti entre les seves aficions el vell i apassionant esport de la cacera.

* * *

Els més remots vestigis —fins avui descoberts— dels més vells caçadors de Torroella, ens porten a l'època prehistòrica. Les excavacions realitzades en el «Cau del Duc» per l'il·lustre Dr. Lluís Pericot, en els inicis de la seva gloriosa carrera, produïren una certa sorpresa al constatar la pobre cultura manifestada pel material aplegat. El formaven esquitlles i palets, de quar-sita generalment, tallats grosserament per a formar una punta per un costat o bé un tall per fer-lo servir de destrial. Aquestes, doncs, eren les armes d'aquells caçadors prehistòrics; armes tan sumament pobres, que ens sembla avui impossible, i a la vegada d'una temerària valentia, que amb elles poguessin fer front a innombrables i temibles perills. Perquè aquells homes eren caçadors per necessitat, no com els d'avui que busquen solament en la cacera un esplai, un passatemps emocionant.

Aquella gent, que visqueren dins l'època postpaleolítica, des de la muntanya veien estendre al seus peus les selves immenses, atravesades per un riu abundós, ampli domini de les més diverses espècies animals. En les excavacions del «Cau del Duc», en la classificació dels restes pertanyents a la fauna, hi havia barrejats amb el material de pedra, nombrosos incisius, ullals i molars i altres ossos de cavall, cèrvol i ós. Aquestes bèsties, junt amb altres nombroses, eren la caça d'aquells homes rudes i ardits, que les perseguïen amb afany per procurar-se aliment. Davant de les seves gestes, pal lideixen i s'efumen les més atrevides heroicitats narrades pels caçadors d'avui en les tertúlies de cafè.

Amb el transcurs del temps, la gent va començar a habitar el pla i a cultivar la terra, iniciant la gegantina lluita de l'home contra la malesa i contra les salvatges bèsties; i, d'una

manera evolutiva, la necessitat indefugible de la caça per a sobreviure es va anar eliminant, fins a esdevenir un pur esplai emotiu i subjugant.

Superada aquella llunyana època, entrem dins l'edat històrica de la qual disposem ja de referències escrites que faciliten la labor d'investigació, encara que li resten aquella emoció produïda pel misteri que envolta la ciència prehistòrica.

Ens hem de situar ara en l'Edat Mitjana, l'època cavalleresca i feudal, l'època que ens ha deixat les més grans realitzacions artístiques de la cristiandat. Torroella, com es sabut, tingué llavors una etapa florent, dominadora. Mimada pels Reis del noble Casal d'Aragó, fou reina i senyora de la plana empordanesa.

L'afició a la cacera era molt intensa entre la noblesa i els monarques, però cap d'ells va arribar a sentir-se dominat per una passió tan forta, com el rei Joan I, que és conegut, precisament, amb el sobrenom d'«el Caçador». Joan I, era allò que es diu un *bon vivant*; va regnar poc temps, —nou anys i quatre mesos— però va passar-se-la molt bé. Entusiasta de la música i la poesia, aplegà a la seva cort els millors trobadors i joglars d'Europa, els quals donaven concerts de cant, acompanyat d'orgue, lira, violes, cornamuses i altres instruments musicals. Després venien les caceres emocionants amb llargues cavalcades perseguint les feres amb cans de mostra, sauosos i alans, dels quals en tenia en gran nombre en les seves munteries, així com falcons i astors per les cigonyes i perdius. Els tiberis tampoc no hi podien faltar; i com és propi

encara avui, en general, del caçador, li agradaven els menjars forts i el bon vi de la terra. Amb totes aquestes ocupacions, no és estrany que la seva senyora, la Reina Violant, portés les regnes i fes i desfés en la governació del reialme.

En Joan I fou un gran enamorat de Torroella. Què vol dir això? Que a Torroella hi havia tanta caça que esparverava, no solament conills i perdius, sinó senglars i altres espècies de caça major. Les estades del rei a Torroella foren contínues, com ens ho proven les nombroses cartes existents en el seu epistolari (Arxiu de la Corona d'Aragó) datades a Torroella. En algunes, figuren detalls ben curiosos, com per exemple en la que porta la data del 26 d'abril del 1396 dirigida a la reina Violant, quan diu: «*Plaher hauem haut com hauets feta penjar la pell del onso a la porta del Castell de Perpinyà així com aquelles dels lops*». O sigui, que el satisfà saber que la reina ha fet penjar com a bèlics trofeus les pells de les feres caçades per ell i que li va trameire com obsequi. I després afegeix, amb un entusiasme superlatiu, que el mateix dia ha estat caçant per la part de

Bellcairè, on va matar dos senglars, dient textualment: *«en aquesta terra ha la millor caça de porcs que nos veesem james.»*

El testimoni reial acredita com era de nodrida l'existència de senglars en la comarca; fins que les persecucions i l'intensificació del conreu de la terra amb la natural eliminació dels boscos, foren les causes que anés desapareixent aquesta espècie de caça major. Encara guardem, així i tot, com un record d'infantesa lleugerament nebulós, la visió del «hall» de la senyorial casa Mascort, excel·lent família de caçadors, amb les despulles d'uns magnífics senglars exposats a l'admiració pública.

El nostre Rei Joan I va tenir un final en consonància amb el caire de la seva vida. Molts monarques, guerrers destacats, moriren en el camp de l'honor, rubricant les seves gestes bèliques amb un final gloriós i heròic. En Joan I va morir fent honor a la seva gran passió de tota la vida; va morir anant de cacera. Heus aquí com ho ressenya el «Manual de Novells Ardiats»: *«Morí lo rei En Johan ixent de Torroella e vinent per son camí caçant. E fo descavalcat en lo camí on li vench lo mal e ans que fos a Gerona morí i fo-hi portat mort.»*

Ocorregué l'accident cap a migdia, en mig dels boscos de Foixà, el divendres 19 de maig de 1396.

* * *

I arribem, finalment, a l'època contemporània, aquesta època que per la seva palpitant actualitat és innecessari estudiar amb deteniment. La cacera en el segle passat era encara una afició que compensava amb escreix l'esforç i el sacrifici que ben sovint reporta. Una jornada de cacera es pot dir que acabava, gairebé sempre, amb el cobrament de nombrosa caça. La muntanya era un viver magnífic de conills i perdius; en el pla la Fonollera, paratge llavors amb frondosa arbreda i malesa, era una terra de promissió dels conills i de les més variades espècies d'animals de ploma. D'aquell temps, es conserva el record de grans caçadors —En Miàs, En Miqueló de Sobrestany, entre altres— homes lliurats en cos i ànima a les vicissituds de la cacera, coneixedors de totes les trasqueres, còrrecs i caus de la muntanya, dominadors de l'ofici fins a uns límits insuperables de destresa i perfecció.

La caça avui sens dubte ha minvat. Causes? Segurament múltiples, però entre elles, la gran abundància de caçadors en relació a temps passats. Malgrat tot, Torroella pot presentar encara, com un motiu més d'interés dins l'extensa gama dels seus atractius, el d'ésser un valor indiscutible en l'aspecte cinegètic.

PERE CASTELLS